5

Заступник міського голови – секретар Київської міської ради

Березнікову О.І.
Мусі В.В.
Слончаку В.В.

Прошу розглянути проект рішення від 06.03.2018 №08/231- 785/ПР в установленому порядку.

Пихтіній О.М.

Для контролю за проходженням та тиражування.

Лазор Л.В.
Чернишовій М.Ю.
Юнаковій С.М.
Резнікову О.Ю. – до відома
Старостенко Г.В. – до відома

В.ПРОКОПІВ

"06" березня 2018 року
№ 08/231 – 785/ПР

08/231-785/ПР
06.03.2018

ДЕПУТАТ

КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ VIII СКЛИКАННЯ

"6" березня 2018 р. № 08/279/08/060-433

Заступнику Київського міського голови —
Секретарю Київської міської ради
Прокопіву В. В.

Шановний Володимире Володимировичу!

Відповідно до ст. 26 Регламенту Київської міської ради, прошу Вас надати доручення розглянути проект рішення «Про відзначення на території міста Києва 250-річчя Коліївщини» на засіданнях постійної комісії Київської міської ради з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків та постійної комісію Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики.

Додатки:

1. Проект рішення «Про відзначення на території міста Києва 250-річчя Коліївщини». (1 арк.)
2. Пояснювальна записка до проекту рішення. (6 арк.)
3. Електронна версія зазначених документів.

З повагою
Депутат Київської міської ради **Юрій Сиротюк**

Виконавець:
Антон Сідоренко
Тел. 063-133-21-01

08/231-785/пр
06.03.2018

5

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

VI СЕСІЯ VIII СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

_____№_____

ПРОЕКТ

Про відзначення на території міста Києва 250-річчя Коліївщини

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з метою вшанування борців за волю України та національну і соціальну справедливість, дослідження та вшанування боротьби українського народу проти іноземних загарбників на усіх етапах її історії, збереження української національної пам'яті, консолідації та розвитку історичної свідомості мешканців Києва, Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. У травні 2018 року урочисто відзначити на території міста Києва 250-річчя Коліївщини.

2. Доручити виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) спільно з районними в місті Києві державними адміністраціями утворити організаційний комітет з підготовки та проведення заходів щодо відзначення 250-річчя Коліївщини, який забезпечить:

– організацію тематичних інформаційних, навчально-виховних, культурно-мистецьких, інших заходів у навчальних закладах та закладах культури, спрямованих на донесення інформації про Коліївщину, проведення науково-практичних конференцій, засідань за круглим столом тощо;

– сприяння висвітленню заходів комунальними засобами масової інформації, організації тематичних теле- і радіопередач.

3. Офіційно оприлюднити це рішення в газеті Київської міської ради «Хрещатик».

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків та на постійну комісію Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики.

Київський міський голова В. Кличко

ПОДАННЯ:

Депутати Київської міської ради — Ю. Сиротюк

В. Бохняк

ПОГОДЖЕНО:

Постійна комісія Київської міської ради з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків

Голова — О. Березніков

Секретар — Т. Криворучко

Постійна комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики

Голова — В. Муха

Секретар — О. Поживанов

Начальник управління правового забезпечення діяльності Київської міської ради — В. Слончак

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту рішення Київської міської ради
«Про відзначення на території міста Києва 250-річчя Коліївщини»

1. Обґрунтування необхідності ухвалення рішення

29 травня 2018 року виповнюється 250 років від дня початку Коліївщини – повстання українців проти свавілля польських окупантів та відповідь на соціальний, релігійний та національний гніт українців з боку Речі Посполитої на Правобережній Україні.

В умовах відновлення національної держави необхідними кроками є повернення українському народові правди про його історичне минуле, збереження пам'яті про героїв національно-визвольної боротьби, відновлення історичної справедливості. Послідовна державна політика щодо вшанування борців за волю України та національну і соціальну справедливість, дослідження та вшанування боротьби українського народу проти іноземних загарбників на усіх етапах її історії є неодмінною умовою функціонування та розвитку української держави. Одним із таких етапів і була Коліївщина 1768 року, під час якої роль захисників прагнень українців жити та господарювати самостійно на своїй землі без шляхетського гніту виконували гайдамаки. Ось так написав про цю героїчну боротьбу українського народу Великий син України Тарас Шевченко, онук одного з гайдамаків, у повісті «Мандрівка з приємністю та й не без моралі»: «...кожне село, кожний клаптик буде славний на Україні, особливо на правому березі Дніпра. В чому іншому, а в цьому мої покійні земляки ні трохи не уступали якій хочете європейській нації, а року 1768-го перевершили Варфоломіївську ніч і навіть першу французьку революцію. Одне, в чому відрізнялись вони від європейців: у них усі ці криваві трагедії були ділом цілої нації й ніколи не відбувалися через примхи якогось одного пройдисвіта, як от Катерина Медічі, до чого нерідко допускали в себе західні ліберали».

Коліївщина була національно-визвольною боротьбою українського народу за відновлення своєї суверенної держави зі справедливим соціальним ладом. Її проводом стали герої-гайдамаки, які, не злякавшись тортур та смерті, йшли у бій за волю України й за свій народ «життя своє віддаючи».

У XVIII ст. гайдамаками називали українських повстанців-месників, які боролися з поневолювачами, шляхтою та іншими представниками влади Речі Посполитої. У 30-60-х рр. XVIII ст. відбулася низка гайдамацьких повстань. У народі гайдамаків асоціювали з благородними лицарями, які вели боротьбу за національну, соціальну та релігійну справедливість, виступали захисниками скривджених та вбогих. Їх масово підтримували українці, про що свідчать судові документи, вказуючи, що гайдамаки діють «у порозумінні і союзі або у товаристві чи й у добрій дружбі» з мешканцями сіл та містечок, а на Наддніпрянщині – ще й із ченцями малих православних монастирів.

Ядром української національно-визвольної боротьби стало Правобережжя, яке перебувало в руках польських окупантів. Поляки поділили Правобережну Україну на чотири воєводства: Київське (без самого Києва, що залишився під Московською окупацією), Брацлавське, Подільське й Волинське. До кінця існування шляхетської Польщі, тобто протягом усього XVIII століття, там панував феодальний лад, і то найгіршого виду, з різким правним поділом на

стани: шляхту, якій належала повнота суспільних і політичних прав; духовенство, розділене на панівне – католицизм та «побутове» – уніатська й православна церкви; міщанство – вільне й на підставі магдебурзького права із правом самоврядування, але без права участі в державно-політичному житті; селяни – «закуті у важкі панщизняні шори», позбавлені всяких політичних прав. Саме з останнього стану, головним чином, і вийшли гайдамаки як борці за справедливість.

Каталізатором до широкого виступу народних мас, з одного боку, стала діяльність Барської конфедерації польської шляхти, спрямована на ліквідацію православних монастирів і церков, загарбання їхніх земель і багатств, а також запровадження католицизму на всій території Правобережної України. Грабіж і свавілля польських «барських конфедератів» та їх варварські знущання над українськими селянами збільшили споконвічну ненависть українського населення до окупантів та поставили мету негайного національного повстання задля відродження української держави. З другого боку, гайдамаки вирішили скористатися внутрішньою боротьбою у польському стані та вторгненням на Правобережжя корпусу російських військ з метою підтримки польського короля у його протистоянні з конфедератами.

Національно-визвольна боротьба розпочалася в Мотронинському монастирі на Зелені свята 29 травня 1768 року, де один із його ченців відслужив молебень за успіхи гайдамаків та здійснив «освячення ножів». Вона несла виразну програму відновлення української гетьмансько-козацької держави на зразок держави Богдана Хмельницького, з виборними старшинами та головою війська, що свідчить про незнищенні прагнення українців жити незалежно та «без холопа та пана». Організатором і керівником боротьби став запорожець Максим Залізняк, який ще у 1767 році прибув із 18-ма козаками до Мотронинського монастиря. Залізняк записався разом зі своїми товаришами в послушники, які готувалися перейти в монаший послух. 29 травня 1768 року Максим Залізняк зачитав спеціальну відозву із закликом до всенародного повстання проти польських окупантів України та відновлення Гетьманщини.

Вийшовши з Холодного Яру, повстання не лише швидко охопило південно-східні повіти Київського, а також Подільського та Брацлавського воєводств, а й перекинулось на Волинь та Галичину, знайшло відгомін на Лівобережжі, Слобожанщині, Запоріжжі, Поволжі та Дону.

Наприкінці травня – на початку червня 1768 року повстанці оволоділи Медведівкою, Жаботином, Смілою, Корсунем, Каневом, Богуславом, Лисянкою, визволивши багато сіл на Смілянщині, Уманщині, Чигиринщині.

Незабаром національне військо рушило до міста Умані – оплоту польської окупації на Правобережжі. Поляки послали проти українських вояків козацьку міліцію. 14 червня 1768 року один із її керівників – Іван Гонта, з усією козацькою міліцією, приєднався до національно-визвольної боротьби. З'єднані сили українців ліквідували польський табір у Грековому Лісі і підійшли під Умань, яку також звільнили.

Наприкінці червня 1768 року в Умані урочисто було засвідчено визволення Правобережної України з-під шляхетської влади Речі Посполитої та проголошено відновлення Козацької держави. Гетьманом відродженої Української держави було обрано Максима Залізняка, а головним комендантом

збройних сил – уманського полковника Івана Гонту. Країна отримала новий адміністративно-територіальний устрій – її було поділено на полки й сотні. Було скасовано панщину і різного роду повинності; окремі постанови регулювали податкові і військові повинності громадян перед Українською державою; самовільні накладені контрибуції були заборонені. Гайдамацький отаман Микита Москаль сказав селянам: «Тепер ми маємо інших панів. Панщини більше робити не будемо. Жито і всякий хліб збирайте на свою користь, сіно косіть тільки собі». Ті «інші пани» – це представники української влади й української державної адміністрації, що повинні дбати не про гноблення бідних верств, а про пошану і дотримання соціальної справедливості. В державі мали панувати лад і порядок, що ґрунтуються на принципах справедливості й рівності всього населення Української держави. Декларувалася ідея об'єднання Правобережної України з Лівобережною.

У червні-липні 1768 року на Правобережжі діяло близько 30 повстанських загонів, які контролювали значну територію і створили у визволених містечках та селах органи самоврядування. Здавалося, що й західноукраїнські землі будуть звільнені від польських окупантів, адже сили українців зростали, а поляки в жодному випадку не виявилися спроможними успішно протистояти гайдамацькому війську. Але сталось не так. Нищівний удар для визволителів прийшов звідти, звідки ні повстанці, ні їхні провідники ніяк не сподівалися: з боку Москви. Усвідомивши свою неспроможність протидіяти переможним діям українців, як засвідчує сучасник з Речі Посполитої: «польський уряд удався, отже, із просьбою про поміч до московського уряду і її одержав».

Згідно доручення московського уряду, який був наляканий відновленням самостійної гетьманської України на Правобережжі не менше, ніж поляки, під кінець червня 1768 року на зайняту гайдамаками територію ввійшли великі частини московської армії: ген. Кречьотніков із Поділля, де раніше допомагав польському королю Станіславу Августові у війні проти його політичних противників; ген. Войков з Новоросійської губернії і ген. Рум'янцев з Лівобережжя. Це були великі частини добре зорганізованої московської армії. Однак росіяни не виступили проти українських повстанців відкрито, а застосували методи підступу і зради. Вони запропонували поміч українцям. Максим Залізняк та Іван Гонта вступили у прямі зносини з командуванням російських військ, сподіваючись заручитися їхньою підтримкою, але 27 червня ватажків національно-визвольної боротьби по-зрадницькому захопили російські військові. Іван Гонта був переданий у руки польського воєначальника К. Браницького. В липні 1768 р. у с. Сербах (нині с. Гонтівка, Чернівецький район, Вінницька область) його, після нелюдських катувань, стратили.

Підступний маневр російських військ проти коліїв під Уманню заскочив українців зненацька і продемонстрував справжнє ставлення Російської імперії до української державності.

Протягом липня-серпня 1768 року російські війська розгромили більшість гайдамацьких загонів, захоплених же у полон українців передавали польській адміністрації. На території Правобережжя діяли спеціальні польські суди, які люто розправлялися з учасниками гайдамацького руху. Максима Залізняка після екзекуції було вислано в Сибір. Остаточно ж повстання було придушено

тільки у квітні-травні 1769 року. Так Москва при помочі своєї армії, хитро застосовуючи методи підступу і зради, завдала нищівних ударів відновленій Українській державі.

Відомо: щоб захопити народ мало його завоювати – треба написати йому історію. Окупанти насаджували та продовжують насаджувати власний варіант історії завойованим народам, зокрема, й українцям, намагаючись стерти з нашої пам'яті героїчні події національно-визвольної боротьби. Жодна сторінка історії українського народу не зазнала такого пристрасного, нагального й послідовного принижування й паплюження з боку колишніх окупантів, поляків і росіян, і з таким недооцінюванням, а то й знецінюванням, з боку деяких українських істориків, такої події як гайдамацький рух. Реакція окупантів України на те повстання зрозуміла: добре зорганізоване й успішно проводжуване повстання 1768 року із виразним закликом ліквідації польського панування на всій українській території, праворуч Дніпра, й відродження Гетьманщини, тобто повної державної самостійності України із соціальним ладом «без холопа і без пана», було громом серед ясного неба по сподіваннях ворогів України на підконтрольність українців. Для поляків це було повторенням Хмельниччини; для росіян – страхом перекинення національно-визвольної боротьби українського народу проти московського окупанта на Лівобережжя. В обличчі тієї дуже серйозної загрози обидва поневолювачі українських земель негайно об'єдналися у спільному зусиллі жорстоко придушити прагнення свободи нашої нації.

Англійський історик Г. С. Вільямс у своїй багатотомній праці «Історії світу» так написав про Коліївщину: «Українські козаки, запорожці й гайдамаки, тобто бунтарі, схопили за зброю і на просторах над Дніпром спалахнула нищівна війна, яка мала одночасно, національний, релігійний і соціальний характер». Це повстання, хоч і зазнало поразки, мало велике історичне значення. Українці виборювали собі право управляти на власній землі. Учасники Коліївщини підняли бойовий стяг з ідеєю відродження власної держави, яку вже мали, – Гетьманської держави. Функціонування держави мусило б ґрунтуватися на основі атрибутів «козацької демократії», козацьких традицій та законів, а саме: права на вільне обрання собі гетьмана всім народом; повної рівності серед населення; верховенства законів над людською сваволею; скасування панщини; поваги до релігій. В Європі такі цінності почали домінувати у свідомості населення лише після Великої Французької революції кінця XVIII ст.

Українці вели війну за свою державу, за свою правду в ній. Події Коліївщини та справедлива боротьба гайдамаків відіграли значну роль у формуванні національної ідентичності українського народу. Адже національна свідомість, що ґрунтується на власній, відмінній від сусідніх, історичній долі є обов'язковою умовою етнічної єдності. В українських народних піснях, у розповідях українських сучасників, Коліївщина є величним вибухом українського народу у боротьбі за свою волю і правду проти польських окупантів, за відродження Гетьманщини, як суверенної Української держави; зривом захопливого героїзму його учасників та їхньої безмежної відданості ідеям, за які вони поклали свої голови. В українській народній традиції немає й найменшого сумніву щодо правоти й чистоти ідей коліївського повстання, ідей

національної волі й соціальної справедливості. Провідникам коліївського повстання українська народна традиція надає ореол національних героїв.

Саме вшанування пам'ятних дат, як-от 29 травня – дня початку Коліївщини, сприяє збереженню самоусвідомлення та окремішності нації, не дозволяє їй дезінтегруватися та бути асимільованою сильнішими сусідами, що є особливо актуально сьогодні у час війни з Росією на Сході України. Кожний епізод героїчної боротьби українського народу проти іноземного панування виступає безцінним прикладом мужності, свободолюбства, жертовності, зневаги до смерті під час визвольних змагань за право вільного існування на своїй, Богом даній, землі. З піднесенням славних сторінок минулого нашої країни виростає світліше майбутнє.

Популяризація національних героїв, якими й були гайдамаки, мусить бути невід'ємною складовою державної політики з національно-патріотичного виховання. Виховання молоді на засадах шанування історичної спадщини, цінування народних традицій, культури та рідної мови є гарантією функціонування України, як сильної, суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

Ця дата є символом незламності велелюбного духу українців, які прагнуть до об'єднання та життя у своїй суверенній країні. Події Коліївщини несуть пересторогу усім ворогам української нації: окупантам і агресорам, українофобам та владоможцям, котрі посягнуть на прагнення українців мирно жити на своїй, Богом даній, землі.

Ухвалення цього проекту рішення сприятиме активізації патріотичного виховання української молоді, збереженню пам'яті про визвольну боротьбу українського народу, формуванню єдиної і сильної української нації та зміцненню пошани українських громадян до незалежності України. Українці мусять пізнати себе через власну історію.

2. Цілі та завдання ухвалення рішення

Цілями та завданнями ухвалення даного проекту рішення є відзначення на території міста Києва 250-річчя Коліївщини і вшанування борців за волю України та національну і соціальну справедливість, дослідження та вшанування боротьби українського народу проти іноземних загарбників на усіх етапах її історії, збереження української національної пам'яті, консолідації та розвитку історичної свідомості мешканців Києва.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту рішення

Проект рішення передбачає:

- у травні 2018 року урочисте відзначення на території міста Києва 250-річчя Коліївщини;

- доручення виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) спільно з районними в місті Києві державними адміністраціями утворити організаційний комітет з підготовки та проведення заходів щодо відзначення 250-річчя Коліївщини, який забезпечить організацію тематичних інформаційних, навчально-виховних, культурно-мистецьких, інших заходів у навчальних закладах та закладах культури, спрямованих на донесення інформації про Коліївщину, проведення науково-практичних конференцій,

засідань за круглим столом тощо, та сприятиме висвітленню заходів комунальними засобами масової інформації, організації тематичних теле- і радіопередач;

- офіційне оприлюднення цього рішення в газеті Київської міської ради «Хрещатик»;

- покладення контролю за виконанням цього рішення на постійну комісію Київської міської ради з питань з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків та на постійну комісію Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Дана сфера суспільних відносин врегульована Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Виконання даного проекту рішення не передбачає додаткове витрачання коштів місцевого бюджету.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків ухвалення проекту рішення

Ухвалення даного проекту рішення дозволить відзначити на території міста Києва 250-річчя Коліївщини і вшанувати борців за волю України та національну і соціальну справедливість, дослідити та вшанувати боротьбу українського народу проти іноземних загарбників на усіх етапах її історії, зберегти українську національну пам'ять, консолідувати та розвити історичну свідомість мешканців Києва.

7. Суб'єкти подання проекту рішення

Суб'єктами подання даного проекту рішення є депутати Київської міської ради VIII скликання, члени депутатської фракції «Всеукраїнське об'єднання «Свобода» у Київській міській раді Сиротюк Юрій Миколайович та Бохняк Володимир Ярославович.

8. Доповідач на пленарному засіданні

Доповідач на пленарному засіданні сесії Київської міської ради – депутат Київської міської ради VIII скликання, член депутатської фракції «Всеукраїнське об'єднання «Свобода» у Київській міській раді Сиротюк Юрій Миколайович.

Відповідальний за супроводження проекту рішення – керівник юридичної служби фракції ВО «Свобода» у Київській міській раді, помічник-консультант депутата Київської міської ради Назаренка В. Е. Сідоренко Антон Сергійович (тел. 063-133-21-01).

Депутат Київської міської ради **Юрій Сиротюк**